

Het Militaire Huis des Konings

Het 'Hofkabinet'

Terwijl men nog druk doende was met de inrichting van de vitrines, die de bezoekers een goed beeld moesten geven van de ceremoniële en geklede uniformering van de Koninklijke Landmacht uit de periode 1925-1940, werden al de nodige voorbereidingen getroffen voor een geheel nieuwe opzet van het z.g. 'Hofkabinet'.

Deze benaming is gegroeid in het spraakgebruik tijdens de werkzaamheden, die aan dit project werden besteed. De eigenlijke aanduiding moet zijn: 'Militair Huis van H.M. de Koningin'.

De bezoeker wordt door een grote verscheidenheid aan voorwerpen, met begeleidende teksten op de hoogte gebracht van de geschiedenis, de uniformering, bewapening en verdere uitrusting van deze groep officieren en onderofficieren, die ingedeeld waren en thans nog zijn, in dit 'Huis'.

De drie krijgsmachtdelen, t.w. de Land-, Zee-, en Luchtmacht en het voormalige Koninklijk Nederlands Indisch Leger zijn door diverse voorwerpen vertegenwoordigd. Tevens is ter rechterzijde van het kabinet een ruimte, gewijd aan de drie Garderegimenten, de Koninklijke Marechaussee (belast met de persoonlijke bescherming van ons vorstenhuis) en het Korps Mariniers. Enkele uniformen ontbreken hier nog en binnenkort zal ook dit hiaat opgevuld zijn. Een zeldzaam stuk is een Jager, gekleed in een ceremonieel uniform van de 1ste aanmaak uit 1948. De baret, tuniek en broek werden toen geleverd door de Firma Wetzels uit Heerlen, het ledergoed en de slobkousen door de N.V. Lederwarenfabriek 'de Volharding' uit Amsterdam. Tot de bewapening behoorde toen het geweer P.14. Een aantal recente kleurenfoto's o.a. van de erewacht van de Mariniers voor de Ridderzaal te 's-Gravenhage, gemaakt door de Leger Film- en Fotodienst in 1980, ter gelegenheid van de Opening der Staten-generaal geven alvast een idee van de ceremoniële tenue der Mariniers, zoals deze thans wordt gedragen.

Uniformen gedragen door wijlen Prins Hendrik, de vader van Prinses Juliana, zijn Adjudant, hier de kapitein Laman Trip en van Prins Bernhard nemen in het front geplaatst, een groot deel van deze vitrine in.

Aan de wand hangt een fraai schilderij van J. Hoyneck van Papendrecht, voorstellende een vaandeluitreiking in 1913 door Koningin Wilhelmina op het Malieveld te 's-Gravenhage. De bereden opperofficieren dragen de grijze overjas met daarop de oranje sjerp. Onder dit schilderij een schabrak met fraaie pistoolholsters. Wat daarbij opvalt is een wandelsabel M.1912, echter voorzien van een rechte kling! Bij het binnenkomen van het 'kabinet', ziet ter linkerzijde men een cavalerietenuë, eens gedragen door de ritmeester Van Vessem als adjudant van Koning Willem III. Wat aan deze uniform opvalt is de combinatie: attila met rood treswerk en de dragonder-sjako met afhangende groene havenveren. Slechts korte tijd (1866-1867) is dit toegestaan geweest voor de huzarenregimenten, daarna werd de cavaleriekolbak ingevoerd, van vorm iets minder 'vol' dan het huidige gedragen model. De rijlaarzen, die nog in prima staat verkeren - ze zijn per slot ruim 115 jaar oud - zijn door coupe en afwerking zeldzaamheden.

Van de organisatie van het 'Militair Huis' maakten ook in de vorige eeuw onderofficieren deel uit.

De lichtblauwe dolman met geel koord en treswerk werd eens (\pm 1847) gedragen door een Ordonnans-onderofficier. In het depot van ons museum bevindt zich ook een lange , bij de

dolman passende, rijpantalon. Na een kleine restauratie zal dit exemplaar bij de dolman gevoegd worden, tezamen unieke exemplaren.

Op de bodem van de vitrine ligt een vergulde ringkraag, die als onderscheidingsteken eens door Ordonnans-officieren (lanciers) van het Militaire Huis van Koning Willem II gedragen werd. Ingevoerd bij K.B. van 20 maart 1841, No 89 werd deze fraaie ringkraag in 1849 afgeschafte, jammer! Aan de binnenzijde staan de namen gegraveerd van de dragers die allen officieren der lanciers zijn geweest.

Een fraai bronzen beeld van Koning Willem II, gekleed in de uniform van Veldmaarschalk en bewapend met een mamelukkenzabel, staat tussen bovengenoemde uniformstukken. Een tuniek van een opperofficier met de gouden nestels van Adjudant van H.M. Koning Wilhelmina, eens gedragen door de oud-Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië de Luitenant-Generaal J. B. van Heutsz, vertegenwoordigt hier het voormalige Koninklijk Nederlands Indisch Leger in het Militaire Huis, terwijl de Koninklijke Marine voorlopig vertegenwoordigd is door een stel gouden epauletten met de zilveren letter W (van Koningin Wilhelmina) met dito Koninklijke kroon.

Tegen de wand wederom een tweetal 'Hoyncs' n.m.l. een 'receptie ten Hove' (Paleis Noordeinde), een recent geschenk van de 'Vrienden', en de begrafenis van Van Heutsz, op 'affuit' van de Rijdende Artillerie. De groep Ordonnans-officieren van het Militaire Huis heeft qua kleding en uitrusting, daar waar het speciaal de ceremoniële en geklede tenue betrof, steeds een geheel aparte plaats bij de Koninklijke Landmacht ingenomen. De fraaie donkergroene tunica met zwarte tressen, galons en dito groene rijbroek werd bij K.B. van 22 mei 1858 ingevoerd, en bleef gehandhaafd met kleine wijzigingen in de snit (óók militaire kleding was en is onderhevig aan mode) tot Mei 1940. De muts van fijn lichtbruin offervel met een rode aigrette en een zilveren kokarde en kinketting met leeuwenkoppen sieren dit exemplaar, dat in de vitrine staat opgesteld. Helaas ontbreken de zak van de muts en de zilver-oranje gespikkelde snoeren.

Op de bodem liggen nog verschillende attributen van deze groep officieren, waarbij vooral de fraaie pistoolholsters met zwart bont en wit metalen beslag opvallen. Aan de overzijde, in de 'Gardevitrine' een tweetal complete temen t.w. die van een opperofficier van de Generale Staf, met de gouden nestels van Adjudant van H.M. de Koningin, eens gedragen door de Luitenant-Generaal G. J. le Fèvre de Montigny, en een unieke ceremoniële tenue, met mantel van de eerste vrouwelijke Adjudant van Koningin Juliana, mevrouw M. E. M. Mulder.

Een eiland-vitrine, geplaatst in het midden van het 'Kabinet' bevat een aantal voorwerpen, die vooral toebehoord hebben aan Koning Willem III, die van 1849 tot 1890 geregeerd heeft. Het zijn interessante stukken, waarbij vooral de wapens het meest in het oog vallen: een drietal dubbelloopsjachtgeweren, waarvan een tweetal eigendom van de Koning zijn geweest en die werden vervaardigd door de 'Hofgeweermaker' Mangent te Brussel en James Purdey te Londen (± 1850-1860) De geweermaker Nicolas Lardinois vervaardigde rond 1865-1870 een achterlaad-karabijn en een achterlaadpistool voor de vorst. Een pupillengeweer, van het Nederlands model 1852, door de directeur van de Koninklijke Wapenfabriek te Maastricht, Pieter Stevens, op 27 Juli 1853 aan de 13-jarige oudste zoon van Koning Willem III geschonken, geeft een persoonlijk accent aan deze unieke collectie.

Een fraaie van koord geknoopte weitas, een zilveren veldfles, gemerkt 1869, een kleine jachthoorn, een hartsvanger van een houtvester der Koninklijke Domeinen en een jachtmes zijn aan de andere zijden van deze vitrine opgesteld. Een zabel met een verguld gevest en een in Nederlands Oost-Indië vervaardigde kling, werd eens gedragen door Koning Willem III aan een rood marocain-lederen koppel met een verguld koppelslot. Een drietal kristallen drinkglazen gemerkt, 'Veldmaterieel van Z.M. de Koning' zijn uitermate interessant voor 'kenners' van het glas. Tenslotte: de beschikbare ruimte was niet al te omvangrijk. De inrichters hebben dan ook wederom moeten woekeren met iedere vierkante centimeter.